

CHAPTER No 1 : INTRODUCTION TO INSURANCE

ఆధునిక భీమా : లాయిడ్ కాఫీ హౌస్ (Lloyd coffee House (Marine insurance)-1706సం.

భీమా రకాలు : 1. జీవిత భీమా-మనుషులకు 2) సాధారణ భీమా -ఆస్తులకు

- A) ది ఓరియెంటల్ ఇన్సూరెన్సు -మొదటి జీవిత భీమా కంపెనీ.
- B) బాంబే మ్యూచువల్ సొసైటీ - భారతీయుల ద్వారా ఏర్పడిన జీవిత భీమా కంపెనీ.
- C) ట్రైటన్ ఇన్సూరెన్సు -మొదటి సాధారణ భీమా కంపెనీ.
- D) నేషనల్ ఇన్సూరెన్సు(1906) -పురాతన సాధారణ భీమా కంపెనీ.

జీవిత భీమా చట్టము - 1912 దీని ద్వారా భీమా కంపెనీ ప్రీమియమ్స్ యాక్చ్యూరి (Actuary) సర్టిఫికేట్ .

భీమా చట్టము - 1938 జీవిత భీమా జాతీయకరణ -(LIC-1956), సాధారణ భీమా జాతీయకరణ -1972.

మల్టోత్తా కమిటీ- IRDAI (INSURANCE REGULATER AND DEVOLPMENT AUTHORITY OF INDIA)

ప్రస్తుతం 24 జీవిత భీమా కంపెనీ లు పనిచేస్తున్నాయి

రిస్క్ : ఒక వస్తువు పాడువటం లేదా పని చేయకుండా పోవటం / ఏదైనా ఒక నిధిష్ట ఘటన వల్ల నష్టం వాటిల్ల వచ్చు దీనినే రిస్క్ అంటాము ,దానికి కారణం అయిన ఘటన (ఈవెంట్) ను ఆపద (పెరిల్) .

రిస్క్ భారము (బాధ్యతః or burden) :

1. ప్రాథమిక రిస్క్ భారము -ప్యూర్ రిస్క్ ఫలితం గా , దీనిని యూనిట్ రూపం లో లెక్కించ వచ్చు .

2. సెకండరీ (మాధ్యమిక)రిస్క్ భారము: మానసిక వత్తిడి ,ఆందోళన,ఊహించటం వగైరా /భవిష్యత్తులో సంభవించే నష్టాలను తట్టుకొనటానికి ఒక నిధి ఏర్పరచటం

రిస్క్ నిర్వహణ పద్ధతులు:

1. రిస్క్ ను తప్పించుకొనుట(Risk Avoidance) -రిస్క్ ని నెగటివ్ గా హ్యాండిల్ చేయటం అని చెప్పుకోవచ్చు

2. రిస్క్ నిలుపుదల(Risk retention)-రిస్క్ కలిగి ఉండుట-స్వీయ భీమా

3. రిస్క్ నియంత్రణ(Risk reduction and control)- శిక్షణ మరియు బోధన. చుట్టుపక్కల వాతావరణం లో మార్పులు

4. రిస్క్ బదిలీ: భీమా పాలసీ తీసుకోవటం. సమీకరణ ద్వారా జరిగే రిస్క్ బదిలీని ఇలా పిలుస్తారు . A .భీమా

- #. ఒక్కొక్క ఇంటి విలువ రూ 20000 ,విలువ చేసి 400 ఇళ్లు ఉండగా ,ప్రతి సంవత్సరం సగటున 4 ఇళ్లు చొప్పున కాలిపోతూ ,రూ 80000 సామూహిక నష్టం వచ్చినప్పుడు .ఈ నష్టం భర్తీ చేయటానికి ప్రతి ఇంటి యజమాని ఎంత వార్షిక సహకారం వేసుకోవాలి ,సమాధానం :రూ 200 .

ఈ క్రింది వాటిలో ఏది సరైనది .a) 'కొద్దిమంది 'నష్టాలను 'అనేకమంది కి పంచె విధానం భీమా

సామాజిక భద్రత కోసం: జనతా పర్సనల్ ,జన ఆరోగ్య

చాప్టర్ -2 వినియోగదారుల సేవలు

సేవల నాణ్యత యొక్క మోడల్: SERVQUAL

1. విశ్వసనీయత:(Reliability) ఖచ్చితత్వం తో అందించగల సామర్థ్యం .
- 2.స్పందన (Responsiveness):తక్షణం స్పందించేందుకు సిద్ధం .వేగము ,ఖచ్చితత్వం
- 3 .హామీ (Assurance): సర్వీస్ ప్రొవైడర్ల జ్ఞానము ,సామర్థ్యము,సేవల్లో మృదుత్వము మరియు నమ్మకం .
4. సానుభూతి (Empathy):సేవలో మానవీయ కోణం
- 5.కనిపించేవి(Tangibles): వినియోగదారుడు చూడగల ,స్పృచించ గల ,తాకగల భౌతిక వస్తువులు .

వినియోగదారుని జీవిత కాలవిలువ: వినియోగదారుని తో దీర్ఘకాలిక సంబంధాలు ఏర్పరుచుకోవడం ద్వారా సాధించగలిగే ఆర్థిక లాభాలు.

- వినియోగదారుని జీవిత కాలవిలువ :1.చారిత్రాత్మక (హిస్టారికల్ value) విలువ :గతం లో వసూలు చేసినవి (ప్రీమియంలు)
- 2.ప్రస్తుత విలువ :ప్రస్తుతం కట్టే ప్రీమియంలు . 3 .పొటెన్షియల్ విలువ :భవిష్యత్తు లో కొనే పాలసీ ల ప్రీమియం విలువ
- #. వినియోగదారు సంబంధం లో తోలి ప్రభావం ఇలా ఏర్పడుతుంది . a)సమయానికి వెళ్ళటం ,ఆసక్తి చూపటం ,మరియు ఆత్మ విశ్వాసం తో ఉండటం ద్వారా

- పాలసీ అమ్మటం లో ఏజెంట్ పాత్ర :** 1.అమ్మకపు దశ : భీమా మొత్తము ఎంచుకోవటం లో ఉత్తమ సలహా ఇవ్వటం
- 2.ప్రపోజల్ దశ :ప్రపోజల్ ఫారం నింపటం లో సహాయం 3 .పాలసీ రెన్యూవల్స్ : ఒక నెల ముందుగా నోటీసు ఇవ్వాలి
- 4.క్లయిమ్ దశ :

భీమా అవసరం లేదా అని చర్చ అవసరం లేని భీమా (ఖచ్చితం గా తీసుకోవాలి)-థర్డ్ పార్టీ మోటార్ భీమా పాలసీ నందు సమస్యలు పరిష్కారం కోసం ముందు కంపెనీ ని సంప్రదించాలి ,

IGMS (ఇంటిగ్రేటెడ్ గ్రీవెన్సు మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్),సమీకృత ఫిర్యాదుల వ్యవస్థ,

వినియోగదారుల ఫోరమ్; 1986

- 1.జిల్లా స్థాయి : 20 లక్ష లోపు క్లయిమ్ పరిష్కారం
- 2.రాష్ట్ర కమిషన్ : 20 లక్షల పైన మరియు 100 లక్షల లోపు ,జిల్లా పై అధికారం,
- 3.జాతీయ కమిషన్ : 100 లక్షల పైన , రాష్ట్ర కమిషన్ పై అధికారం ; ఇవి అన్ని సివిల్ కోర్టులతో సమానము

ఓంబుడ్స్ మాన్ : కంపెనీకి పాలసీ దారునికి రాజీ చేసి వ్యవస్థ .1998 లో కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా ఏర్పాటు.ఎలాంటి ఫీజు చెలించనవసరం లేదు. వ్రాత పూర్వకంగా ఫిర్యాదు ఇవ్వాలి, Recommendation (సిఫారసు)-ఒక నెల లోపు , అవార్డు : 3 నెలల లోపు . గరిష్ట అవార్డు 20 లక్షలు ,ప్రాంతీయ పరిధి లో పనిచేయును ,వివాదాలు లో ఉన్న అంశాలను స్వీకరించదు. చురుకు గా వినడం అంటే ? a) వక్ర పట్ల శ్రద్ధ చూపటం ,అప్పుడప్పు తలూపడం, నవ్వడం ,మరియు ఫీడ్ బ్యాక్ ఇవ్వడం

చాప్టర్ -4 భీమా ఏజెంట్ల రెగ్యులేటరీ కోణాలు

IRDA యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశము : పాలసీ దారుల హక్కుల పరిరక్షణ

ఏజెంట్ నియామక కోసం: **FORM (ఫారం) -I A ,ఉమ్మడి ఏజెంట్-FORM (ఫారం) -I B , PAN కార్డు ఇవ్వాలి.**

దరఖాస్తు స్వీకరించిన 21 రోజుల లోపు అంగీకారము లేదా తిరస్కారము చెప్పాలి. అంగీకరించిన, పరీక్ష పాస్ అవ్వాలి, 15 రోజులలో నియామక పత్రం ఇవ్వాలి.

నియామక లేఖ (Appointment Letter): భీమా సంస్థ జారీ చేసిన

ఉమ్మడి ఏజెంట్ : జీవిత భీమా మరియు సాధారణ భీమా లైసెన్స్ పొందిన వారు

బ్లాక్ లిస్ట్ చేయబడిన ఏజెంట్ల కేంద్రీకృత జాబితా: మోసపూరితమైన ,నియమాలు ఉల్లంఘించిన

హోదా అధికారి : భీమా కంపెనీ లో ఏజెంట్ నియామక చేసే అధికారి

మోసో లైసెన్స్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ : వ్యవసాయ భీమా , ఎగుమతులు భీమా

ఏజెంట్ ప్రవర్తన నియమావళిని పాటించాలి ఏజెంట్ తప్పుబప్పులకు కంపెనీ యే బాధ్యత: వహించాలి , ఉల్లంఘనకు ఒక కోటి రూపాయల దాక జరిమానా కంపెనీ కి IRDAI విధించవచ్చు .

భీమా ఏజెంట్ రాజీనామా /నియామకం సరెండర్ : form IC , రద్దు ద్రువీకరణ పత్రం - 15 రోజుల లో జారీచేయాలి . ఆ తరువాత 90 రోజుల తరువాత మరొక కంపెనీ లో చేరవచ్చు .

ఏజెన్స్ వ్యవహారాలను పర్యవేక్షించే 'బోర్డు ఆమోద విధానాన్ని ' ప్రతి సంవత్సరము మార్చి 31 ముందు దాఖల చెయ్యాలి.

ఒకటికి మించి జీవిత భీమా , సాధారణ భీమా మరియు మోసో ఇన్సూరెన్సు ఏజెంట్ చేయరాదు .

భీమా లావాదేవీలు చేయటానికి నిషేధించిన వ్యక్తిని నియమిస్తే ఒక కోటి రూపాయల దాక జరిమానా

చాప్టర్ -5 భీమా చట్టబద్ధమైన సిద్ధాంతాలు

భారతీయ కాంట్రాక్టు చట్టము 1872 ప్రకారం ఉండవలసిన నియమాలు :

1. ప్రతిపాదన మరియు సమ్మతి : పాలసీ బాండ్ సాక్ష్యం . 2. పరిగణ : పాలసీ దారు చెల్లించే ప్రీమియం .

3) పార్టీల మధ్య అగ్రిమెంటు : ఒకే విషయాన్ని ఒకే విధంగా అర్థం చేసుకోవటం .

4) పార్టీల సామధ్యం: మేజర్ అయివుండాలి , సరి అయిన మానసిక స్థితి ఉండాలి .

5) జీవిత స్వీకృతి : ఇరు పక్షాలు స్వచ్ఛందం గా మాత్రమే కాంట్రాక్టు లో ప్రవేశించాలి ఉదా: నిర్బంధము : నేరపూరితమైన , అనుచిత ప్రభావము , మోసం 6) న్యాయ సమ్మతము: చేసే పనికి చట్టబద్ధత .

భీమా కాంట్రాక్టు కు ప్రత్యేక లక్షణాలు :

1. **UBERRIIMA FIDIS ఉబేరిమా ఫైడ్స్ (పరిపూర్ణ విశ్వసనీయత) :** భౌతిక వాస్తవాలని వెల్లడించటం (వయస్సు, ఆరోగ్య చరిత్ర , సంపాదన , కుటుంబ ఆరోగ్య చరిత్ర

a) నమ్మకాన్ని వమ్ము చేయటం : వాస్తవాలను వెల్లడించక పోవటం . కావాలని తప్పుడు సమాచారం ఇవ్వటం- మోసం చేయటం .

2) **భీమా చేయటానికి అసక్తికర అంశము (Insurable Interest) :** ఇన్సూరెన్సు చేయటాన్ని కి న్యాయ పరమైన అంశం . సొంత జీవితం పై - అపరిమితమైన , భార్య vs భర్త : వ్యాపార భాగస్వాములు , రుణ దాత - రుణ గ్రహీత ;

స్నేహితుడు మీద భీమా పాలసీ తీసుకోవటానికి లేదు.

జీవిత భీమా నందు - ప్రారంభం లో , సాధారణ భీమా లో ప్రారంభం లో మరియు క్లయిమ్ సమయము నందు ఉండాలి .

ప్రాక్సిమిటీ (Proximity) కాజ్ (దగ్గర సంబంధం) - గుర్రము మీద నుండి పడిపోవటం

#. స్వేచ్ఛ (free look) కాలము : 15 రోజులు .

చాప్టర్ -6 జీవిత బీమాలో ఇమిడివున్న అంశాలు

Human Life Value (మానవుని జీవిత విలువ): ఒక వ్యక్తి భవిష్యత్తు లో ఎంత సంపాదించగలడో ఒక అంచనా

దీనిని ప్రతిపాదించినది- హుబెనెర్ (Prof HUBENER).

లోక్క : సంవత్సరానికి సంపాదన రూ.1.20 లక్షలు ,తన సొంత ఖర్చులు రూ 24 వేలు,అతను మరణిస్తే నష్టం రూ 96 వేలు

(1.2 లక్షలు -24 వేలు) వడ్డీ 8% అని భావిస్తే $HLV = \frac{96000 \times 100}{8} = 12$ లక్షలు.

మానవ జీవితం లో రిస్కు లు : యవ్వన ప్రాయం లో మరణించటం ,అంగవైకల్యం తో జీవించటం .అనారోగ్యం, మరియు ఎక్కువ

కాలం జీవించటం , అన్యోన్యత(Mutuality): అన్యోన్యత -ఫండ్స్ వివిధ స్థానాల నుండి ఒక చోటికి

లెవల్ ప్రీమియం : పాలసీ కాల పరిమితి అంతా ఒకే ప్రీమియం చెల్లించటాన్ని,

భాగాలు :1. టెర్మ్ లోదా భద్రత -రిస్కు కవర్ కోసం .2. పొదుపు /నగదు విలువ .

జీవిత బీమా-అప్యూరెన్స్ కాంట్రాక్టు,

సాధారణ భీమా - నష్టపరిహార(INDEMNITY)

చాప్టర్ -7 ఆర్థిక ప్రణాళిక

పొదుపు రెండు నిర్ణయాల కలయిక : 1)వినియోగాన్ని వాయిదా వేయటం 2) సరళీకరణ (ద్రవ్యత్వం) నుండి విడిగా ఉండటం

ఆర్థిక ఉత్పత్తులు రకాలు :1) భావి లావాదేవీలను ప్రారంభించటం , ఉదా: FD ,PPF

2) అనుకోని (ఊహించని) ఖర్చులు తట్టుకోవటం : బీమా పాలసీ ,

3)సంపద కూడ పెట్టటం : షేర్లు ,ఎక్కువ వడ్డీ వచ్చి బాండ్స్ , రియల్ ఎస్టేట్ .

ఆర్థిక ప్రణాళిక ప్రారంభించాల్సిన సమయం : మొదటి జీతం వచ్చిన వెంటనే

పెట్టుబడి పరిమితులు : 1) రిస్కు సహన శక్తి

2) Time Horizon (టైం హోరిజోన్): ఆర్థిక లక్ష్యం ప్రారంభించటానికి ,ముగియటానికి మధ్య కాలం :ఇది ఎక్కువ గా ఉంటే

రిటర్న్స్ కూడా పెరుగుతాయి. ద్రవ్యోల్బణం (Inflation)- వస్తువుల యొక్క రేట్లు పెరగటం లేదా రూపాయి విలువ తగ్గటం

3) లిక్విడిటీ (ద్రవ్యత్వము) : నగదు రూపము లో మార్చటం 4) విక్రయశీలత(మార్కెటబిలిటీ): అమ్ము కునే సౌకర్యం ,

పదవి విరమణ ప్రణాళిక :1) కూడబెట్టడం (Accumulation) 2) సంప్రదాయ భద్రత (కంజర్వేషన్).3)పంపిణీ distribution)

రిస్క్ ప్రొఫైల్ - పెట్టుబడి శైలి

దూకుడు (aggressive)-కూడబెట్టటం (accumulation)||అభ్యుదయము (progressive)-క్రొడీకరించటం (consolidation)||

సంరక్షణ (secure) :ఖర్చు పెట్టటం (spending)||సంప్రదాయ వాదం(conservative)-బహుకరణ (Gifting)

Chapter No 8: LIFE INSURANCE PRODUCT Part I సంప్రదాయ పాలసీలు

ప్రత్యక్ష ఉత్పత్తులు _ కంటి కి కనపడేవి (స్పూశించేవి)-ఉదా :బిస్కెట్ ,

పరోక్ష ఉత్పత్తులు : కంటికి కనపడనివి(స్పూశించ లేనివి): బీమా పాలసీ ,FD బాండ్, వగైరా ..

పాలసీ లో రకాలు :

1) టెర్మ్ ప్లాన్ (TERM PLAN): మరణము లాభము (క్లయిమ్) మాత్రమే ఉండును , బతికి ఉండు (Maturity)బెనిఫిట్ |

ఉండదు .తక్కువ ప్రీమియం లో లభించును ,ఆదాయం పరిరక్షణ కు .

రకాలు :1. పెంచుకోవటం (Increasing) - బీమా మొత్తము కాల క్రమం గా పెంచుకోవచ్చును (SA లో శాతము(%) గా లేదా

నిదిష్ట మొత్తాలలో - గమనిక : ప్రీమియం పెరుగును

2) టెర్మ్ ఇన్సూరెన్సు ను తగ్గించు కోవటం : కాలక్రమము లో SA తగ్గుతుండును .ప్రీమియం లో ఎలాంటి మార్పు ఉండదు -

ఉదా : తనఖా విడిపించు బీమా పాలసీ (ఇంటి ఋణము (loan) కు ఇది ఉపయోగం) .

3) R .O .P : మరణం సంభవించని యెడల ప్రీమియం లు తిరిగి ఇవ్వబడును (Maturity గా)

ఎండోమెంట్ పాలసీ : దీనిలో జీవించి ఉన్న లాభము,మరణము లాభము రెండూ ఉండును . (ఏది ముందు జరిగితే అది వచ్చును)
ఇందులో మరో రకం , మని బ్యాక్ పాలసీ : సర్వైవల్ లాభాలు ఉంటాయి .

పూర్తి జీవిత కాల పథకం (whole life ప్లాన్) : బతికి ఉన్నతవరకు బీమా కవర్ ,అనిచ్చిత కాలానికి , పర్మనెంట్ పాలసీ .

మార్పిడి(convertible): Term plan(టర్మ్ ప్లాన్) - పూర్తి (మొత్తం)జీవిత కాల పథకంగా మార్పుట

పర్ పాలసీలు (par) : భాగస్వామ్య గల లేదా లాభాల తో ఉన్న లేదా బోనస్ కలిగినవి ,

నాన్ పర్ (non -par) : భాగస్వామ్య లేని లేదా లాభం లేని లేదా బోనస్ లేని పాలసీలు .

Chapter No 9 : Life Insurance Products Part II

సంప్రదాయతర పాలసీలు :- అన్ బండిల్ : పొదుపు మరియు రక్షణ విడివిడిగా ,

యూనివర్సల్ లైఫ్ (సార్వత్రిక భీమా పాలసీ) : 1. వీటిని వేరియబుల్ (అస్థిర) పాలసీలు అంటారు

2.ఇవి మొదట USA లో ప్రారంభం 3. ప్రీమియం కట్టడం లో వెసులుబాటు కలదు

4)నగదు విలువ లో నుండి పాక్షికంగా with draw(తీసుకొనే) సౌకర్యం.

5) ఇది ఒకరకమైన మొత్తము జీవిత కాల పథకం

ULIP (యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్సు పాలసీ) 1. పారదర్శకత ఉంటుంది- చార్జీలు ,ఖర్చులు వగైరా ..

2) ప్రీమియం లో భాగాలు : ఖర్చులు ,మోర్టాలిటీ (మరణము) , పెట్టుబడి

3) పెట్టుబడి : ఫండ్స్ : ఈక్విటీ - షేర్స్ ,డెబిట్ ఫండ్(రుణ) : కార్పొరేట్ బాండ్స్ , గర్మమెంట్ బాండ్స్

రిటర్న్స్ కి కంపెనీ గ్యారెంటీ ఉండదు . రిస్క్ పాలసీదారుడే భరిస్తాడు

4)మెచ్చురిటీ లాభం : ఫండ్ విలువ 5)మరణిస్తే - ఫండ్ విలువ లేదా SA లో ఏది ఎక్కువ గా ఉంటే అది ఇవ్వబడును

Chapter No 10: Application of Life Insurance

MWP Act 1874 Sec-6

ఎవరు తీసుకోవచ్చు : పెండ్లి అయినా మగ వ్యక్తి , ప్రతి పాలసీ ఒక ట్రస్ట్ గా ఉంటుంది ,

ట్రస్ట్ నందు సభ్యులు : భార్య లేదా పిల్లలు లేదా భార్య పిల్లలు .కోర్టు ఆటాచ్మెంట్ గాని ,అప్పుల వారినుండి గాని ,చివరకు లైఫ్ ఆఫూర్డ్ హక్కు లేదు . ప్రత్యేక ట్రస్ట్ లేని సందర్భం లో ట్రస్ట్ రన్ బై స్టేట్ కి ఇవ్వబడును .

కీ మ్యాస్ భీమా : వ్యాపారం లో అత్యంత కీలకమైన వ్యక్తి మరణము లేదా పనిచేయ లేనప్పుడు లేదా ఉద్యోగం

మానివేసినప్పుడు కంపెనీ కి ఆదాయం లో కలిగె నష్టాన్ని భర్తీ చేయటానికి , 1. కంపెనీ ఖచ్చితం గా లాభాల లో ఉండాలి

2. వచ్చే క్లయిమ్ కు ఆదాయపు పన్ను పడుతుంది .

MRI: తనఖా -టెర్మ్ భీమా తగ్గించు కోవటం ,ప్రీమియం లో ఎలాంటి మార్పు ఉండదు

Chapter No 11 : Pricing and valuation in Life Insurance

ప్రీమియం : భీమా కొనుగోలుకు పాలసీ దారుడు చెల్లించే ధర .

మినహాయింపులు(Rebates) : 1. భీమా మొత్తము(sum assured) మీద 2. ప్రీమియం చెల్లించు విధానం(mode)-
Yearly,HY,Quarterly, Monthly పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ప్రీమియం నిర్ధారణ : 1. మరణం రేట్ 2. వడ్డీ 3 .ఖర్చుల నిర్వహణ 4. రిజెర్వులు 5.బోనస్ ల మీద ఆధార పడి

ఉంటుంది వడ్డీ రేట్స్ పెరిగిన ప్రీమియం లు తగ్గును,వడ్డీ రేట్లు తగ్గిన ప్రీమియం పెరుగును

పాలసీ ల్యాప్స్: ప్రీమియం కట్టడం మానివేయడం , ముందుగానే ముగించటం (రద్దు చేసుకొనుట) .

Grace period _ 31 days or 1 month; Revival /Re instatement (పునరుద్ధరణ/ పునరీవ్వనం): ల్యాప్స్

అయినపాలసీ ని తిరిగి ఫోర్స్ లో తేవటం,

రకాలు:సాధారణ(ordinary)- పాలసీ ప్రారంభం అయిన3yr తరువాత ల్యాప్స్,

ప్రత్యేక(special) - పాలసీ ప్రారంభం అయిన3yr లోపల ల్యాప్స్

బుక్ వేల్యూ : భీమా కంపెనీ ఆస్తులు కొనుగోలు చేసిన ధర ,మార్కెట్ వేల్యూ:ప్రస్తుత విలువ ,

డిస్కాంట్ ప్రజెంట్ వాల్యూ :భవిష్యత్తులో ఆదాయాన్ని అంచనా వేసి ప్రస్తుతానికి డిస్కాంట్ చేయటం

surplus (మిగులు) : ఆస్తుల విలువ ,బాధ్యతలు కంటే ఎక్కువ ,బట్టిడి : ఆస్తుల విలువ ,బాధ్యతలు కంటే తక్కువ బోనస్ రకాలు : 1.సామాన్య రివర్సనరి బోనస్ : సరళ బోనస్ ,భీమా మొత్తం పై శాతము(%) గా ఇవ్వబడును .
2. మిశ్రమ రివర్సనరి బోనస్: మూల SA కు ,వచ్చిన బోనస్ ను కలిపి దాని పై ఇవ్వబడును .
3 .టెర్మినల్ బోనస్ : ఏక మొత్తము లో ఇవ్వబడును , టెర్మ్ పెరిగితే బోనస్ పెరుగును.

Chapter No 12: DOCUMENTATION : Proposal Stage

విషయం వివరణ పత్రం : పాలసీ గురించి వివరించి ఒక అధికారిక ,చట్టబద్ధమైన పత్రము -నియమ నిబంధనలు ,ప్రయోజనాల పరిధి,వగైరా

ప్రతిపాదన పత్రం: భీమా కోసం దరఖాస్తు ఫామ్: ఏజంట్ నివేదిక :ఏజంట్ ను ప్రాథమిక అండర్ రైటర్ అంటారు .- ఆరోగ్య విషయాలు,అలవాట్లు ,వృత్తి , రాబడి ,కుటుంబ వివరాలు

వైద్య పరిక్షకుడి నివేదిక : ఎత్తు ,బరువు మరియు బీపీ (రక్తపోటు)

నైతిక ఆపాయ నివేదిక : జీవిత భీమా పాలసీ ని కొన్న పలితం గా క్లయింట్ ప్రవర్ధన లో మార్పు వచ్చే అవకాశం .

ప్రామాణికం : పాఠశాల లేదా కళాశాల ధ్రువీకరణ పత్రము ,మున్సిపాలిటీ రికార్డ్స్ నుండి జారీ చేసిన పత్రము , PANకార్డు,పాసుపోర్టు ,సర్వీస్ రిజిస్టర్ ,బాప్టిజం సర్టిఫికేట్ ,కుటుంబ బైబిల్ నుండి తీసుకొన్న ,రక్షణ శాఖ జారీ చేసిన IDకార్డు

ప్రామాణికేతరమ్:జాతక చక్రం ,రేషన్ కార్డు ,గ్రామ పంచాయితీ జారీ చేసిన పత్రం,స్వీయ(స్వయం గా)ప్రకటన.

PMLA -2002 , అమలులోకి వచ్చింది -2005 , **KYC పత్రాలు:** 1.ఫోటో 2.వయస్సు

3 .చిరునామా ధ్రువీకరణ పత్రం :4.ఆదాయం ధ్రువీకరణ పత్రం అవసరం లేనిది : విద్యార్హత ధ్రువీకరణ పత్రం

Chapter No 13 :DOCUMENTTION : Policy Stage

మొదటి ప్రీమియం రసీదు (FPR) : భీమా ఒప్పందం ప్రారంభం అయింది అనటానికి సాక్ష్యం , FPR జారీ చేసిన తేదీనుండి రిస్క్ కవర్ అవుతుంది .ఇందులో భీమా చేసిన వ్యక్తి పేరు, పాలసీ సంఖ్య ,చెల్లించిన ప్రీమియం మొత్తము.పాలసీ పరిపక్వత తేదీ .

పాలసీ దస్తావేజు : భీమా దారు ,భీమా కంపెనీ కి మధ్య సాక్ష్యం .పాలసీ దస్తావేజు పై అర్హత గల అధికారి సంతకం చేయాలి ,స్టాంప్ వేయాలి .

1. **పాలసీ షెడ్యూల్ :** ఇది మొదటి భాగము , ఇందులో కంపెనీ పేరు,పాలసీ దారు పేరు ,చిరునామా ,భీమా మొత్తము , ప్రీమియమ్ మొత్తము ,నామిని వివరాలు వగైరా .

2.**ప్రామాణిక సదుపాయాలు :** రెండవ భాగము, పాలసీ లో షరతులు ,నియమనిబంధనలు హక్కులు ..

3 .**నిధిష్ట పాలసీ షరతులు :**మూడవ భాగము , ఆ పాలసీ దారునికి ప్రత్యేకం గా ,ఉదా.ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న సమయం లో మహిళ గర్భం తో ఉంటడం.

Chapter No 14 : DOCUMENTATION : Policy Condition

నామినేషన్ : సెక్షన్ 39 ,భీమా చట్టము 1938 లో ఉంది .రమేష్ భీమా పాలసీ లో మరణం సంభవిస్తే ఎవరికి ఆ సొమ్ము చెల్లించాలో తెలియ చేయటమే , 1. ఒకరు లేదా ఎక్కువ మందిని పెట్టుకోవచ్చు, 2.పాలసీ ప్రారంభము లో లేదా తరువాత కూడా 3 .నామిని మైనర్ అయితే నియమితుడు (అపాయింటీ) కావలెను .

4 .ప్రత్యేకం గా ఎవరు లేకపోతే చట్టబద్ధమైన వారసులకు క్లయిమ్ చెలించును .

అసైన్మెంట్ : సెక్షన్ 38 ,భీమా చట్టము 1938 లో ఉంది, జీవిత భీమా పాలసీ నందు హక్కులు మరియు ప్రయోజనాలను వేరొక వ్యక్తి కి బదిలీ

హక్కును బదిలీ చేసిన వ్యక్తి ని అసైనర్ అని బదిలీ చేయించు కున్న వ్యక్తి ని అసైని అంటారు

రకాలు 1.పరిపూర్ణ 2.షరతుల తో కూడిన ; డూప్లికేట్ పాలసీ :పాలసీ దస్తావేజు పోగొట్టుకున్న ,నాశనం అయినా సవరణలు : పేరు /చిరునామా /నామిని -ఎండార్స్మెంట్ ద్వారా .

పాలసీ లో లోన్ : 3 సంవత్సరాల తరువాత

Chapter No 15 : UNDERWRITING

అండర్ రైటింగ్ లో ఇమిడి ఉండే అంశం : రిస్క్ ఎంపిక ,రిస్క్ ధర నిర్ణయించటం

దరఖాస్తుదారుని గురించి అండర్ రైటర్ కి మొదటిగా తెలిపి ప్రాథమిక వనరు - ప్రతిపాదన ఫారం

రిస్క్ వర్గీకరణ : 1.ప్రామాణిక జీవితాలు - మరణపు పట్టికలు వీరి ఆధారం గా తయారు చేస్తారు

2. ప్రాధాన్యత జీవితాలు : ప్రామాణిక జీవితాల కన్నా మరణించే అవకాశం తక్కువ ,కావున ప్రీమియం కూడా తగ్గును

3 తక్కువ ప్రమాణాలు గల జీవితాలు : ప్రామాణిక జీవితాల కన్నా మరణించే అవకాశం ఎక్కువ ,కావున అదనపు ప్రీమియం వేస్తారు

4. తక్కువ కాల జీవితాలు : భీమా పాలసీ ఇవ్వరు. EMR : Extra Mortality rate(అదనపు మృత్యు రేటు)

పూచి ఒప్పంద పద్ధతులు (under writing methods) : 1. సంఖ్యా పరమైన: +ve , -ve పాయింట్స్ ఆధారం గా ,

2.న్యాయ నిర్ణయం పద్ధతి : సంక్లిష్ట పరిస్థితులలో వాడతారు ,ఉదా.తీవ్రమైన మధుమేహం తో ఉన్న వారికి ...

పూచి ఒప్పంద నిర్ణయాలు : 1. సాధారణ రేట్లు తో అంగీకరించటం 2. అదనపు తో అంగీకరించటం

3 .లీన్ తో 4.నియంత్రణ నిబంధనల తో

మహిళల కు : మహిళలు సాధారణం గా మగవారికన్నా ఎక్కువ కాలం జీవిస్తారు .

1.నొంత రాబడి ని సంపాదించు వారికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడును. 2. నైతిక అపాయ సమస్యలు : వరకట్న చావులు

మైనర్స్ : వీరికి కాంట్రాక్టు లో పాల్గొనే సామర్థ్యం ఉండదు కాబట్టి తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు ప్రతిపాదిస్తారు

వృత్తి పరమైన అపాయాలు: 1.అనుకోని ప్రమాదాలు : సర్కస్ కళాకారులు ,సినీ స్టెంట్ ,పరంజా కార్మికులు ,

భవన నిర్మాణ కార్మికులు . 2. ఆరోగ్యపరమైన: రిక్షా వాలా , గని కార్మికులు

3 .నైతిక అపాయము : మద్యం సేవించటం ,పొగత్రాగటం ,బార్ లో పనిచేయటం, క్రిమినల్స్ కు బాడీ గార్డు ....

Chapter-16 Climes

క్లయిమ్: ఒప్పంద లో పేర్కొన్న వాగ్దానం ప్రకారం భీమా కంపెనీ నడుచు కోవాలని కోరే డిమాండ్ .

రకాలు : సర్వైవల్ క్లయిమ్: మని బ్యాక్ పాలసీ ,2. పాలసీ సరెండర్ : ముందుగానే పాలసీ ని ముగించుట .

మెచూరిటీ క్లయిమ్: భాగస్వామ్య పాలసీ నందు : SA తో బోనస్ కలిపి చెల్లిస్తారు .టెర్మ్ పాలసీ ROP నందు -కట్టిన ప్రీమియంలు తిరిగి చెల్లించును .యూలిప్ నందు ఫండ్ విలువ ,మని బ్యాక్ నందు -సర్వైవల్ లాభాలు పోను మిగిలింది .

మరణప్రయోజనం : ప్రమాదవశాత్తు లేదా మరొక విధము గా మరణం సంభవిస్తే నామినికి /అసైన్ /చట్టబద్ధమైన వారసులకు క్లయిమ్ ఇస్తారు .

అసహజ మరణం : మాములు పత్రాలతో పాటు అదనంగా FIR /పోలీస్ నివేదిక /Inquest రిపోర్ట్ /విచారణ అధికారి నివేదిక కావాలి.

Early (త్వరిత గతిన) క్లయిమ్: పాలసీ తీసుకొన్న 3 సంవత్సరాలు లోపు మరణిస్తే .sec 45- 2 సంవత్సరాలు,

మరణము ఊహించటం -7 సంవత్సరాలు. అవసరం అయితే ప్రీమియంలు చెల్లించాలి .

IRDA క్లయిమ్ నియమనిబంధనలు : 1.క్లయిమ్ పత్రాలు అన్ని ఒకే సారి సమర్పించాలి, కంపెనీ కి అదనపు పత్రాలు కావాలంటే -15 రోజుల లోపల అడగాలి ,క్లయిమ్ చెల్లించటానికి గడువు -30 రోజులు , క్లయిమ్ విచారణ తో -6 నెలలు , ఆలస్యం అయితే బ్యాంక్ వడ్డీ కన్నా అదనం గా 2% ఇవ్వాలి .

Chapter No17 Health Insurance

రోగులతో వ్యవహరించేది ఆరోగ్య భీమా .

ఆరోగ్య సంరక్షణ రకాలు :1. ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ-అనారోగ్యాన్ని కి గురు అయినప్పుడు మొదటిగా సంప్రదించే వైద్యులు ,నర్స్,ఇది మొదటి దశ అని చెప్పవచ్చు

2.మాధ్యమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ :తీవ్ర చికిత్స సేవలు ,పసీయూ,అంబులెన్సు , ఆరోగ్య నిపుణులు.

3 .ఉన్నత స్థాయి ఆరోగ్య సంరక్షణ: క్యాన్సర్ ,అవయవ మార్పిడి ,ఎక్కువ ముప్పు గలిగిన గర్భిణీ ,జిల్లా కేంద్రాలు ,రాష్ట్ర రాజధాని లో ఉండును.

ఆరోగ్య భీమా లో కవర్ చేసే ఖర్చులు : 1.రూము చార్జెస్ 2.వసతి ఖర్చులు 3 .నర్సింగ్ చార్జెస్ వగైరా , ఏదైనా మినహాయింపులు ఉంటే అవి కవర్ కావు . నిర్వచనాలు : 1. ఇన్ పేషెంట్స్ : ఆసుపత్రి లో చేరి 2.బెట్ పేషెంట్ : ఆసుపత్రి లో చేరకుండా 3 . డే కేర్ సెంటర్ : 24 గంటల లోపల చికిత్స

4.డిమోసాలరీ(Domiciliary hospitalization) హాస్పిటల్ : పేషెంట్ ఇంటి వద్ద నే చికిత్స .

T.P.A : Third party administration .

Net work providers: cashless facility ,నగదు రహిత(లేకుండు) చికిత్స- భీమా కంపెనీ , ఆసుపత్రి కి బిల్ చెలించును.

Non network hospital -క్లయిమ్ రీయంబర్స్మెంట్,

పోర్టబిలిటీ(Portability) : మీయొక్క ఆరోగ్య భీమా పాలసీ ని మరొక కంపెనీ కి మార్చుకోవటం .

కుటుంబ ప్లోటర్ : ఒకే పాలసీ క్రింద కుటుంబసభ్యుల అందరూ ఒకే పాలసీ క్రింద కవర్ సభ్యులు : భర్త ,భార్య ,పిల్లలు ,అమ్మ నాన్న మరియు అత్త మామలు . గ్రూప్ ఇన్సూరెన్సు : గ్రూప్ సభ్యులకు,సంస్థలకు ,బ్యాంక్ వినియోగదారులకు ఒక దుకాణ దారుడు తన ఖాతాదారుల కోసం గ్రూప్ భీమా తీసుకోవచ్చు

సీనియర్ సిటీజెన్ : 60 సం.పై బడింది వారు

PPN : ప్రాధాన్యత కలిగిన సేవ నెట్ వర్క్ (ప్రిపోర్డ్ ప్రొవైడర్ నెట్వర్క్)

ఒక వ్యక్తి అనారోగ్యం పై ప్రభావితం చూపే అంశాలు :ఆడ మగ||అలవాట్లు || నివాస ప్రాంతము .